

ÚMLUVA

o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků

Generální konference organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, která se sešla na svém šestnáctém zasedání v Paříži od 12. října do 14. listopadu 1970,

připomínajíc význam ustanovení Deklarace zásad mezinárodní kulturní spolupráce, přijaté Generální konferencí na jejím čtrnáctém zasedání,

soudíc, že výměna kulturních statků mezi zeměmi k vědeckým, kulturním a výchovným účelům prohlubuje poznání lidské civilizace, obohacuje kulturní život všeho lidu a vzbuzuje vzájemnou úctu a vážnost mezi národy,

soudíc, že kulturní statky tvoří jeden ze základních prvků civilizace a národní kultury a že jejich skutečnou hodnotu lze ocenit jen tehdy, jestliže jsou co nejlépe známy jejich původ, historie a tradiční prostředí,

soudíc, že povinností každého státu je chránit kulturní statky na svém území proti nebezpečí krádeže, tajných vykopávek a nezákonného vývozu,

soudíc, že k odvrácení tohoto nebezpečí je nezbytné, aby si každý stát stále více uvědomoval své morální povinnosti jak vůči vlastnímu kulturnímu dědictví, tak i vůči kulturnímu dědictví všech národů,

soudíc, že muzea, knihovny a archívy, jakožto kulturní instituce, by měly dbát o to, aby jejich sbírky byly zřizovány v souladu s všeobecně uznávanými mravními zásadami,

soudíc, že nedovolený dovoz, vývoz a převod vlastnictví kulturních statků brání porozumění mezi národy, které má UNESCO podporovat mezi jiným tím, že k tomu účelu doporučuje zúčastněným státům odpovídající mezinárodní úmluvy,

soudíc, že ochrana kulturního dědictví může být účinná jen tehdy, je-li organizována v národním i v mezinárodním měřítku a že vyžaduje úzkou spolupráci mezi státy,

berouc v úvahu, že Generální konference UNESCO přijala v roce 1964 doporučení s tímto cílem,

majíc před sebou další návrhy na opatření k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků, jež jsou jako bod 19 na pořadu jednání zasedání,

poté, co rozhodla na svém patnáctém zasedání, že tato otázka bude předmětem mezinárodní úmluvy,

přijímá čtrnáctého listopadu 1970 tuto úmluvu:

Článek 1

Pro účely této úmluvy se výrazem "kulturní statky" rozumějí ty statky, které byly kterýmkoli státem z důvodů náboženských nebo světských označeny za významné pro archeologii, prehistorii, historii, literaturu, umění nebo vědu a které patří do těchto kategorií:

a) vzácné sbírky nebo vzorky zoologické, botanické, mineralogické a anatomické a předměty paleontologického zájmu;

b) statky týkající se historie, včetně historie vědy a techniky, historie vojenství a společnosti, stejně jako i života významných představitelů národa, myslitelů, vědců a umělců a událostí národního významu;

c) archeologické vykopávky (prováděné oprávněně i tajně) a archeologické objevy;

d) zlomky oddělené od uměleckých a historických památek a zlomky z archeologických nalezišť;

e) starožitnosti starší než sto let, jako např. nápisy, mince a ryté pečetě;

f) národopisný materiál;

g) statky umělecké hodnoty jako:

I) obrazy, malby a kresby zhotovené ručně na jakémkoli podkladu nebo v jakémkoli materiálu (s výjimkou průmyslových návrhů a předmětů zdobených ručně);

II) původní díla sochařského umění a plastiky v jakémkoli materiálu;

III) původní rytiny, tisky a litografie;

IV) původní umělecké asambláže a koláže v jakémkoli materiálu;

h) vzácné rukopisy a prvotisky, staré knihy, dokumenty a publikace, které jsou předmětem zvláštního zájmu (historické, umělecké, vědecké, literární aj.), a to jednotlivě nebo ve sbírkách;

i) známky, kolky apod. jednotlivě i v kolekcích;

j) archívy, včetně archívů zvukových, fotografických a filmových;

k) kusy nábytku, které jsou starší než sto let, a staré hudební nástroje.

Článek 2

1. Členské státy této úmluvy uznávají, že nedovolený vývoz, dovoz a převod vlastnictví kulturních statků je jednou z hlavních příčin ochuzování kulturního dědictví zemí původu těchto statků a že mezinárodní spolupráce představuje jeden z nejúčinnějších prostředků k ochraně kulturních statků každé země proti všem nebezpečím s tím spojeným.

2. Členské státy se proto zavazují, že budou čelit takovýmto činům prostředky, které mají k dispozici a zvláště odstraňovat jejich příčiny, zamezovat jejich provádění a napomáhat uskutečňování nezbytných náprav.

Článek 3

Dovoz, vývoz a převod vlastnictví kulturních statků uskutečněný v rozporu s opatřeními, která přijaly členské státy podle této úmluvy, je nezákonný.

Článek 4

Členské státy této úmluvy uznávají, že statky, které patří do níže uvedených kategorií, jsou pro účely této úmluvy součástí kulturního dědictví každého státu:

a) kulturní statky vytvořené individuálním nebo kolektivním tvůrčím úsilím občanů příslušného státu a kulturní statky významné pro příslušný stát, vytvořené na jeho území cizími státními příslušníky nebo osobami bez státní příslušnosti, kteří mají bydliště na tomto území;

b) kulturní statky, které byly nalezeny na území státu;

c) kulturní statky, které byly získány se souhlasem příslušných úřadů země jejich původu při archeologických, národopisných nebo přírodovědných expedicích;

d) kulturní statky získané na základě dohodnutých výměn;

e) kulturní statky, které byly se souhlasem příslušných úřadů země jejich původu darovány nebo zákonným způsobem zakoupeny.

Článek 5

K zabezpečení ochrany kulturních statků proti nedovolenému dovozu, vývozu a převodu vlastnictví se členské státy této úmluvy zavazují podle podmínek každé země zřídit tam, kde takové instituce ještě neexistují, jednu nebo více institucí pro ochranu kulturního dědictví s takovým počtem kvalifikovaných pracovníků, aby byli schopni účinně plnit tyto úkoly:

a) podílet se na vypracovávání návrhů zákonů a předpisů, které upravují ochranu kulturního dědictví a zejména zabraňují nedovolenému dovozu, vývozu a převodu vlastnictví důležitých kulturních statků;

b) vytvořit a udržovat na základě národního soupisu chráněných statků seznam důležitých veřejných a soukromých kulturních statků, jejichž vývoz by představoval citelné ochuzení národního kulturního dědictví;

c) podporovat rozvoj nebo zřizování vědeckých a technických institucí (muzeí, knihoven, archívů, laboratoří, dílen atd.) potřebných pro uchování a popularizaci kulturních statků;

d) organizovat dozor nad archeologickými vykopávkami, zajišťovat na místě ochranu určitých kulturních statků a chránit určitá území vyhrazená pro budoucí archeologické výzkumy;

e) stanovit ve prospěch příslušných osob (konzervátorů, sběratelů, starožitníků atd.) pravidla odpovídající mravním zásadám vytyčeným v této úmluvě a pečovat o dodržování těchto pravidel;

f) provádět výchovná opatření k povzbuzení a prohlubování úcty ke kulturnímu dědictví všech států a k rozšiřování znalosti ustanovení této úmluvy;

g) dbát o to, aby byly přiměřeným způsobem zveřejněny všechny případy zmizení kulturního statku.

Článek 6

Členské státy této úmluvy se zavazují, že

a) zavedou vhodné osvědčení, ve kterém vyvážející stát potvrdí, že zamýšlený vývoz kulturních statků je povolen. Toto osvědčení musí být připojeno ke všem kulturním statkům vyváženým v souladu s předpisy;

b) zakázají, aby z jejich území byly vyváženy kulturní statky, k nimž nebudou připojena výše uvedená osvědčení o vývozu;

c) seznámí s tímto zákazem vhodnou formou veřejnost, hlavně ty osoby, které by mohly vyvážet nebo dovážet kulturní statky.

Článek 7

Členské státy této úmluvy se zavazují, že

a) učiní v souladu se svým národním zákonodárstvím potřebná opatření zabraňující muzeím a obdobným institucím, nacházejícím se na jejich území, získávat kulturní statky, jež pocházejí z jiného členského státu této úmluvy a byly nedovoleně vyvezeny po nabytí účinnosti této úmluvy; podle možnosti budou informovat stát původu, který je členem této úmluvy, o nabídce takových kulturních statků, které byly z tohoto státu nedovoleně vyvezeny po nabytí účinnosti této úmluvy pro oba státy;

b)

I. poté, co tato úmluva vstoupí v platnost pro dotyčné státy, zakázají dovoz kulturních statků odcizených z muzea, z církevního, světského nebo veřejného památníku nebo z jiného obdobného zařízení nacházejícího se na území druhého členského státu Úmluvy za předpokladu, že tyto statky patří průkazně do inventáře tohoto zařízení;

II. na žádost státu původu podniknou příslušné kroky k nalezení a k navrácení jakéhokoli takového kulturního statku, dovezeného po nabytí účinnosti této úmluvy pro oba dotyčné státy, avšak za podmínky, že žádající stát zaplatí spravedlivou náhradu osobě, která získala tento statek v dobré víře, či osobě, která má platný právní nárok na tento statek. Žádosti o nalezení a navrácení musí být učiněny diplomatickou cestou. Žádající stát je povinen poskytnout na své náklady dokumentaci a jiné důkazy nutné k prokázání svého nároku na nalezení a navrácení. Členské státy nesmějí požadovat celní nebo jiné poplatky z kulturních statků navrácených podle tohoto článku. Všechny výdaje vzniklé s navrácením a s dopravou kulturního statku hradí žádající stát.

Článek 8

Členské státy této úmluvy se zavazují postihovat trestními nebo administrativními sankcemi každou osobu odpovědnou za porušení zákazů uvedených shora v článku 6, písm. b) a v článku 7, písm. b).

Článek 9

Každý členský stát této úmluvy, jehož kulturní dědictví je ohroženo loupeží archeologických nebo národopisných materiálů, se může obrátit na ostatní členské státy, jichž se taková činnost týká. Členské státy této úmluvy se zavazují zúčastnit se za těchto okolností každé mezinárodně dohodnuté akce směřující ke stanovení a provedení nezbytných konkrétních opatření, včetně kontroly vývozu, dovozu a mezinárodního obchodu s kulturními statky, jichž se to týká. Do doby dosažení takové dohody každý stát, jehož se to týká, přijme v možné míře

prozatímní opatření k zabránění nenahraditelných škod, které by mohly vzniknout na kulturním dědictví žádajícího státu.

Článek 10

Členské státy této úmluvy se zavazují, že

a) omezí výchovou, informováním a bdělostí pohyb kulturních statků nezákonně vyvezených z kteréhokoli členského státu této úmluvy a budou dbát způsobem přiměřeným pro tu kterou zemi o to, aby starožitníci vedli pod trestními nebo administrativními sankcemi záznamy obsahující označení původu každého kulturního statku, jméno a adresu dodavatele, popis a cenu každého prodaného statku a informovali nabyvatele kulturního statku o vývozním zákazu, jemuž by statek mohl podléhat;

b) budou usilovat výchovnými prostředky o to, aby vzbudily a rozvíjely ve veřejném mínění vědomí významu hodnoty kulturních statků a nebezpečí, které pro kulturní dědictví znamenají krádeže, tajné vykopávky a nedovolený vývoz.

Článek 11

Vývoz a převod vlastnictví kulturních statků, k němuž došlo pod nátlakem přímo nebo nepřímo v důsledku okupace země cizí mocí, je považován za nezákonný.

Článek 12

Členské státy této úmluvy budou respektovat kulturní dědictví na územích, za jejichž mezinárodní styky odpovídají, a přijmou veškerá vhodná opatření k zákazu nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků na těchto územích.

Článek 13

Členské státy této úmluvy se rovněž zavazují v rámci zákonodárství každého státu, že

a) zabráni všemi vhodnými prostředky takovým převodům vlastnictví kulturních statků, jež směřují k usnadnění nedovoleného dovozu a vývozu těchto statků;

b) zajistí, aby jejich příslušné instituce spolupracovaly k usnadnění co nejrychlejšího navrácení nedovoleně vyvezených kulturních statků jejich zákonnému majiteli;

c) umožní akce k nalezení ztracených nebo odcizených kulturních statků prováděné zákonným majitelem nebo z jeho pověření;

d) uznají nezadatelné právo každého členského státu této úmluvy označit a prohlásit za nezczizitelné určité kulturní statky, které nesmějí být z tohoto titulu vyvezeny, a budou působit k tomu, aby příslušný stát mohl tyto statky dostat zpět v případech, kdy už byly vyvezeny.

Článek 14

Aby bylo zabráněno nedovolenému vývozu a aby byly plněny povinnosti vyplývající z provádění této úmluvy, poskytne každý členský stát Úmluvy podle svých možností národním institucím odpovědným za ochranu kulturního dědictví přiměřený rozpočet, a bude-li to nutné, vytvoří pro tento účel zvláštní fond.

Článek 15

Nic v této úmluvě nebrání členským státům sjednávat mezi sebou zvláštní dohody nebo pokračovat v provádění dohod již uzavřených, které se týkají navrácení kulturních statků vyvezených z jakýchkoli příčin z území jejich původu před nabytím účinnosti této úmluvy pro příslušné státy.

Článek 16

Členské státy této úmluvy budou ve svých pravidelných zprávách předkládaných Generální konferenci Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu k datu a formou, které budou touto konferencí určeny, informovat o zákonodárných a správních, jakož i o jiných opatřeních, které přijaly k provedení této úmluvy, a to společně s podrobnými údaji o zkušenostech získaných na tomto poli.

Článek 17

1. Členské státy této úmluvy si mohou vyžádat technickou pomoc Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, zejména pokud jde

- a) o informace a výchovu;
- b) o konzultace a porady expertů;
- c) o koordinaci a dobré služby.

2. Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu může z vlastního podnětu podniknout výzkumy a publikovat studie o problémech, které se týkají nedovoleného pohybu kulturních statků.

3. Za tímto účelem Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu může též požádat o spolupráci kteroukoli příslušnou nevládní organizaci.

4. Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu může předkládat členským státům z vlastního podnětu návrhy na dodržování této úmluvy.

5. Na žádost nejméně dvou členských států této úmluvy, mezi nimiž vznikne spor o provádění této úmluvy, může UNESCO nabídnout své dobré služby k vyřešení tohoto sporu.

Článek 18

Tato úmluva je vyhotovena v angličtině, francouzštině, ruštině a španělštině, přičemž všechny čtyři texty mají stejnou platnost.

Článek 19

1. Tato úmluva podléhá ratifikaci nebo přijetí členskými státy Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu podle jejich příslušných ústavních předpisů.

2. Ratifikační listiny nebo listiny o přijetí se ukládají u generálního ředitele Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu.

Článek 20

1. Tato úmluva je otevřena k přístupu každému státu, který není členem Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu a který byl Výkonnou radou Organizace vyzván, aby k ní přistoupil.

2. Přístup se provádí uložením listiny o přístupu u generálního ředitele Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu.

Článek 21

Tato úmluva vstoupí v platnost za tři měsíce po datu uložení třetí listiny o ratifikaci, přijetí nebo přístupu, avšak jen ve vztahu k těm státům, které uložily své příslušné listiny k tomu datu nebo dříve. Pro každý další stát vstoupí v platnost za tři měsíce po uložení jeho listiny o ratifikaci, přijetí nebo přístupu.

Článek 22

Členské státy této úmluvy uznávají, že se Úmluva vztahuje nejen na jejich metropolitní území, ale také na všechna území, za jejichž mezinárodní vztahy odpovídají; zavazují se, pokud to bude nutné, radit se o způsobech, jak zajišťovat provádění Úmluvy na těchto územích, s vládami nebo jinými příslušnými úřady těchto území při nebo před ratifikací, přijetím nebo přístupem, a oznámit generálnímu řediteli Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu ta území, na nichž je Úmluva prováděna. Oznámení se stane účinným za tři měsíce po datu jeho přijetí.

Článek 23

1. Každý členský stát této úmluvy může Úmluvu vypovědět svým jménem nebo jménem území, za jehož mezinárodní vztahy odpovídá.

2. Výpověď se oznamuje písemným podáním, které bude uloženo u generálního ředitele Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu.

3. Výpověď nabývá účinnosti dvanáct měsíců od obdržení listiny o výpovědi.

Článek 24

Generální ředitel Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu bude informovat členské státy Organizace, státy uvedené v článku 20, které nejsou členy Organizace, jakož i Organizaci spojených národů o uložení každé listiny o ratifikaci, přijetí nebo přístupu podle článků 19 a 20, a o oznámeních a výpovědích podle článků 22 a 23.

Článek 25

1. Tato úmluva může být revidována Generální konferencí Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu. Tato revize však bude zavazovat jen státy, které se stanou smluvními stranami revidované úmluvy.

2. V případě, že Generální konference přijme novou úmluvu, plně nebo částečně revidující tuto úmluvu, pak - pokud nová úmluva nestanoví jinak - přestane být tato úmluva otevřena k ratifikaci, přijetí nebo přístupu, a to od data, kdy nabude platnost nová, ji revidující úmluva.

Článek 26

V souladu s článkem 102 Charty Organizace spojených národů, tato úmluva bude na žádost generálního ředitele Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu registrována v sekretariátě Organizace spojených národů.

Dáno v Paříži dne 14. listopadu 1970 ve dvou původních vyhotoveních, podepsaných předsedou šestnáctého zasedání Generální konference a generálním ředitelem Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, které budou uloženy v archívech Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu a jejichž ověřené kopie budou předány všem státům uvedeným v článcích 19 a 20 a také Organizaci spojených národů.

Shora uvedený text je autentickým textem úmluvy přijaté v náležitě formě Generální konferencí Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu na jejím šestnáctém zasedání ukončeném v Paříži dne 14. listopadu 1970.

Na důkaz toho byly připojeny podpisy dne 14. listopadu 1970.